

PROJECTPLAN 'KanukjesPad'

Inhoudsopgave

	pagina
1 Inleiding	
1.1 Aanleiding	2
1.2 Totstandkoming	2
1.3 Missie, visie, doelstelling en kernwaarden	2
1.3.1 Museum Klooster Ter Apel	2
1.3.2 Staatsbosbeheer Westerwolde	4
1.4 De Verhalen van Groningen	4
1.5 Cittaslow	4
2 Projectomschrijving	
2.1 Behoeft	5
2.2 Programma	6
2.1.1 Lesprogramma Basisscholen	6
2.1.2 Programma Individueel Publiek	7
2.3 Doelstelling	8
2.4 Doelgroep	9
2.5 Resultaat	10
3 Projectonderdelen	11
3.1 Sfeerfilm	12
3.2 Wandelroute	12
3.3 Verhaal met illustraties	12
3.4 Gebruiksvoorwerpen	12
3.5 Museaal	13
3.6 Akkerveld	13
3.7 Aanpak	13
4 Projectorganisatie	
4.1 Projectgroep	14
4.2 Toezichthouder & opdrachtgeven	15
4.3 Partners & ondersteuning	15
5 Projectbeheersing	
5.1 Inhoudelijke kwaliteit	15
5.2 Monitoring & evaluatie	16
5.3 PR & marketing	17
5.4 Planning	18

Bijlagen

PROJECTPLAN 'KanukjesPad'

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Sinds 2004 is Erfgoed Educatie geïntroduceerd in Museum Klooster Ter Apel, een middeleeuws plattelandsklooster in het zuidoosten van de provincie Groningen en museum voor Nederlandse kloostergeschiedenis en religieuze kunst.

Omdat het klooster zelf als één groot decor dient, zijn de educatieve presentaties en programma's voor scholen over de historie van het klooster en zijn toenmalige bewoners niet alleen populair bij de kinderen, maar scoort ook hoge ogen bij docenten en individueel publiek alsmede bij instanties voor cultuureducatie.

Een museumbezoek van (school)kinderen vanaf 7 jaar is de laatste jaren groeiende.

In gesprekken met docenten en (groot)ouders werd onderbouwd dat lesprogramma's voor de allerjongsten schaars en wenselijk zijn.

Om te voldoen aan deze behoefte, is voor 4 tot 6-jarigen het project 'KanukjesPad' ontwikkeld. Het woord 'Kanukjes' is een koosnaam en afkorting van het woord kanunnik; een geestelijke, priesterlid die deel uitmaakt van een kloostergemeenschap die deze titel heeft aangenomen, in dit geval de Orde van het Heilig Kruis (kruisheren) de voormalige bouwers en bewoners van het Conventsgebouw.

1.2 Totstandkoming

Het idee is ontstaan vanuit Museum Klooster Ter Apel en in een gezamenlijke brainstormsessie heeft Staatsbosbeheer Westerwolde enthousiast hun expertise aangeboden om in samenwerkingsverband een educatieve programma voor kleuters als project te realiseren, waarbij zowel van het middeleeuws klooster als ook van het kloosterbos gebruik gemaakt wordt.

1.3 Missie, visie, doelstelling en kernwaarden

1.3.1 Museum Klooster Ter Apel

Missie

Museum Klooster Ter Apel draagt het verhaal uit van de 34 middeleeuwse kloosters in Groningen en het kloosterleven in het algemeen en de positie van het Kruisherenklooster Ter Apel daarin en de invloed daarvan op de ontwikkeling van Westerwolde in het bijzonder.

Visie

Museum Klooster Ter Apel schetst door middel van zijn gebouw en kloosterenclave, presentaties, evenementen en activiteiten, een beeld van de middeleeuwse kloostergeschiedenis en gaat daarbij ook in op de maatschappelijke relevantie ervan in zowel verleden, heden als toekomst.

Doelstelling

Stichting Museum Klooster Ter Apel zich volgens haar statuten ten doel: het in standhouden en beheren van monumenten in de Kloosterenclave te Ter Apel, in het bijzonder van het complex onroerende zaken bestaande uit het Conventsgebouw van het kloostercomplex met daarbij behorende opstallen, erven, tuinen en omliggende gronden, alsmede het verrichten van al zodanige activiteiten die aan de Kloosterenclave en het Conventsgebouw een functie kunnen geven in het bijzonder op cultureel, religieus en kerkhistorisch terrein in de ruimste zin. De Stichting heeft tevens ten doel het in het Conventsgebouw instand houden van een Museum voor Klooster- en Kerkgeschiedenis & Religieuze Kunst, alsmede het verrichten van al zodanige activiteiten die behoren tot de taken van een museum.

De Stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- a. het scheppen van voorwaarden, gericht op de bevordering van het cultuurhistorisch besef, toerisme, educatie en recreatie;
- b. aankoop, beheer, verpachting en/of verhuur van gronden en gebouwen;
- c. de hiervoor bedoelde onroerende zaken in eigendom te verkrijgen of juridisch gerechtigde te worden;
- d. het verwerven, beheren, tentoonstellen en onderzoeken van de aan het Conventsgebouw gerelateerde kunst- en geloofsobjecten, objecten met betrekking tot de geschiedenis van de Orde van het Heilig Kruis, de klooster- en kerkgeschiedenis van de provincie Groningen, de pelgrimsroute van Groningen tot D-Münster i/W, de rol van het klooster in de geschiedenis van Westerwolde en de geloofsstrijd in de grensregio van de zestiende en zeventiende eeuw ;
- e. en voorts met alle wettige middelen, verband houdende met voornoemde doelstelling, één en ander in de ruimste zin des woords.

Kernwaarden

Museum Klooster Ter Apel heeft drie belangrijke beschreven die de basis vormen:

1. Het Conventsgebouw en de Kloosterenclave (UNESCO Top-100 van Nederland)
2. Sfeer, rust en beleving
3. Museale functie

Museum Klooster Ter Apel weet zich zowel regionaal, landelijk als internationaal sterk te positioneren door het aangaan van samenwerkingsverbanden, het adequaat presenteren van de kernactiviteiten en het betrekken van de eigen omgeving.

Museum Klooster Ter Apel weet huidige financiële bronnen te vergroten en nieuwe financiële bronnen aan te boren.

1.3.2 Staatsbosbeheer Westerwolde

Missie

Wij, de medewerkers van Staatsbosbeheer Westerwolde, beschermen en ontwikkelen het kenmerkende groene erfgoed van Nederland. Wij zijn er op gericht dat huidige en toekomstige

generaties de vele belangrijke waarden van natuur kunnen beleven, in balans met het duurzaam benutten van onze gebieden met de samenleving.

Doelstelling

Staatsbosbeheer Westerwolde wil kinderen via een educatieve route het 'KanukjesPad' de natuur laten beleven en daarmee meer te leren over de samenhang van natuur en zijn omgeving. Staatsbosbeheer wil kinderen laten ervaren hoe het leven rondom het klooster er vroeger uit zag, door ze spelende wijs kennis te laten maken. Alleen al door het klooster te zien, te ervaren en verschillende belevingspunten in het bos te hebben, wordt het verhaal rondom het klooster in leven gebracht. Hoe bijzonder was het in die tijd om in een Klooster te wonen? Een samenwerking met het MKTA bekrachtigt het verhaal naar buiten toe. Door samen scholen te benaderen en deze uiteindelijk te binden met de route, hopen wij meer kinderen te bereiken en hun te betrekken bij de natuur en het kloosterleven.

Ook zullen wij ons richten op gezinnen en bezoekers die interesse hebben in het thema.

1.4 De Verhalen van Groningen

In samenwerking met de Provincie Groningen heeft een aantal samenwerkende erfgoedorganisaties in 2007 het initiatief genomen verhalen over het Groninger culturele erfgoed te bundelen in een website.

Missie van de Stichting De Verhalen van Groningen is om op een verrassende en laagdrempelige manier verhalen te vertellen over de cultuur en de geschiedenis van de provincie. Ook wordt aandacht besteed aan het geven van informatie over (de geschiedenis van) de Groninger streektaal.

Binnen deze gedachtegang bieden Museum Klooster Ter Apel en Staatsbosbeheer Westerwolde als cultuur historische organisaties met het project 'KanukjesPad' een (beeldend) kloosterverhaal vanuit de landstreek Westerwolde, deel uitmakend van de provincie Groningen.

1.5 Cittaslow

Museum Klooster Ter Apel en Staatsbosbeheer Westerwolde zijn supporters van Cittaslow en dragen het gedachtegoed onder de noemer van 'Westerwolde is Cittaslow' actief uit in de activiteiten. Cittaslow, letterlijk *Langzame stad* is een internationaal keurmerk voor gemeenten die op het gebied van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren.

In het project 'KanukjesPad' wordt in het bijzonder wat betreft het akkerveld, aan ondermeer onderstaande kenmerken voldaan:

- | Het project stimuleert de productie en het verbruik van op natuurlijke wijze geproduceerde en milieuvriendelijke levensmiddelen, hieronder vallen uitdrukkelijk niet de genetisch gemanipuleerde producten. *(Daarnaast zullen, indien nodig, specifieke personen vanuit Staatsbosbeheer Westerwolde als beschermers worden aangewezen en ingezet, als de streekproductie in moeilijkheden verkeert.)*

| Het project beschermt en bevordert de productie van streekproducten die hun wortels in de lokale of regionale cultuur en traditie hebben en die bijdragen aan de regionale bijzonderheid, waarbij locaties en mogelijkheden beschikbaar worden gesteld, om het directe contact tussen consumenten en kwaliteitsproducenten te bevorderen.

2. Projectomschrijving

2.1 Behoefte

Er bestaat een grote behoefte aan een (les)programma voor de allerjongsten, de kleuters. Kleuterjuffen cq leerkrachten Onderbouw omschrijven het volgende in gesprekken met Museum Klooster Ter Apel (hierna te noemen MKTA) en Staatsbosbeheer Westerwolde (hierna te noemen SBB):

Erfgoedonderwijs (...) "Er is vanuit het Primair Onderwijs behoefte aan en vraag naar aanbod in een specifiek kleuterprogramma, omdat deze weinig of niet voorhanden zijn".

Onze visie op kleutereducatie omvat het inlevingsvermogen van kleuters op de historie. Wij zien graag dat de kleuters door 'onderzoek' zijn/haar belevingswereld op zijn/haar eigen manier ontwikkelt.

Anja Sinnige omschrijft in haar boek 'Historisch bewustzijn op de basisschool' het volgende:

"Kinderen van 2 of 3 jaar komen spelenderwijs 'in de tijd'. Vanaf dat moment vullen ze hun geheugenbibliotheek met alles wat ze om hen heen zien, horen, ruiken, proeven, voelen en beleven. De focus bij de jongste kinderen ligt op het denken vanuit het hier en nu. Waarbij herhaaldelijk vragen worden gesteld met 'waarom'. Voor het ontwikkelen van historisch bewustzijn is het nodig de kleuters bekend te maken met de kern van het historische onderwerp. Bij jonge kinderen is vrij spel de belangrijkste manier van leren. Spelenderwijs wordt bij kleuters gewerkt aan ontluikend historisch bewustzijn.

Vijf vormen van spel zijn acceptabel bij de allerjongsten; vrij spel, verrijkt vrij spel, verbeeldend vrij spel, begeleid vrij spel en voorgeschreven geleid spel".

In het project 'KanukjesPad' bieden MKTA en SBB kleuters een belevingsprogramma aan, welke geschikt is voor zowel scholen, primair onderwijs groep 1 & 2, als ook voor individuele kleuters in begeleiding van (groot)ouders verzorgers.

Basisscholen

In het project 'KanukjesPad' laten MKTA en SBB kleuters en hun juffen/meesters kennismaken met de kloostergeschiedenis en de flora en fauna uit de tijd van weleer: periode 1465-1614.

Er is sprake van een belevingsarrangement in een omgeving met een authentiek middeleeuws karakter in het kader van Living History en Cultureel Groen Erfgoed.

Individueel publiek

Zo ook is het project 'KanukjesPad' geschikt voor individueel publiek, voor kleuters met hun (groot)ouders. In gezinsverband ontdekken ze gezamenlijk de kloostergeschiedenis en de flora en fauna uit de kloosterperiode 1465-1614. Overeenkomstig met de scholen is er sprake van

een belevingsarrangement in een omgeving met een authentiek middeleeuws karakter in het kader van Living History en Cultureel *Groen* Erfgoed.

2.2 Programma

Centraal in het project staat een wandelroute door het kloosterbos met akkerveld en een museumbezoek aan het kloostergebouw die gedurende vier seizoenen bewandeld en bezocht kan worden.

De verhaallijn 'Jacobus & Bunch en de smulsoep voor Oom Sigerius' vormt de rode draad.

Op de website van MKTA en SBB en ter plaatse per QR-code op de educatieve schoolwandplaat is een korte sfeerfilm te downloaden, waarmee de kleuters voorafgaand aan hun bezoek zich kunnen inleven.

De kleuters krijgen een eerste impressie en maken kennis met de hoofdpersonen uit het verhaal; het jongentje Jacobus en Bunch, het vosje.

De personages staan symbool voor respectievelijk de kloosterhistorie en de flora en fauna die in de omliggende regio en in een bepaalde periode voorkomen.

2.2.1 Lesprogramma Basisscholen

| Verhalen- & doeboekje met materialen

De juf/meester ontvangt in de Kloosterreceptie, conform de bevestiging van de door de school voorafgaand gemaakte reservering. het weersbestendige verhalen- en doeboekje, onderverdeeld in activiteiten voor lente, zomer, herfst en winter.

De kleuters worden voorzien van een kaproen (schouderkapje) en een middeleeuws uitziend schoudertasje met inhoud.

De kleuters maken een sprong terug in de tijd maar beleven het verhaal in de huidige tijd.

Jacobus gaat naar zijn jarige oom Sigerius die in de Kloosterkeuken werkt. Als kadootje bedenkt Jacobus een verjaardags-soep te maken, een smul-soep! Samen met het vosje Bunch, gaat hij op zoek naar lekkere soepingrediënten. Het moet een hele grote pan soep worden want er wonen veel kruisheren in het Klooster en die komen allemaal op de verjaardag. Dus schakelt Jacobus de hulp in van de kleuters. Wat er in de grote soepketel komt...., ontdekken de kleuters samen met Jacobus en Bunch onderweg tijdens de wandelroute!

| Wandelroute

Startend in de Spiker, een bijgebouwtje nabij het Klooster, staan de kleuters 'oog in oog' met de hoofdpersonages afgebeeld op de educatieve schoolwandplaat. Juf/meester vertelt het verhaal aan de hand van het stripverhaal zichtbaar op diezelfde schoolwandplaat.

Indien wenselijk kan het sfeerfilmpje (reeds op school bekeken) ter plaatse opnieuw worden bekeken middels de QR-code.

In het Kloosterbos wordt met houten routepaaltjes een bewegwijzering uitgezet.

Het ordeteken van de kruisheren vormt het herkenbare beeldmerk voor dit project.

De divers gekleurde 'kopjes' vormen de opdrachtplaatjes.

De wandelroute is middels twee wandellussen in een 8-vorm uitgezet met een totale trajectlengte van 2,3 kilometer. Hierdoor kan de route na één lus uitgewerkt te hebben omwille van tijdsbestek, veranderende weersomstandigheden of om andere redenen onderbroken worden.

Een kleuterschoolgroep groter dan 20 kleuters splitst zich op in twee groepjes. Na de start, bewandelt ieder groepje de route vanaf De Spieker, in tegenovergestelde richting. Het verhalen- & doeboekje voorziet in deze mogelijkheid door een unieke lay-out van het boekwerk en door gebruik van kleuren.

| Oprichtjes

Bij ieder gekleurd routepaaltje voeren kleuters groepsgewijs of individueel een opdrachtje uit. Het verhaal, die door juf/meester wordt voorgelezen als begeleiders van de kleuters, biedt aanvullende informatie. Door het bekijken van de vele realistisch vormgegeven illustraties kan de kleuter zich goed inleven in het verhaal. De materialen in het 'herderstasje' zijn gebruiksvoorwerpen en dienen de kleuter tot ondersteuning bij het uitvoeren van de opdrachtjes. De 'waarom-vraag' die kleuters herhaaldelijk stellen, is een natuurlijk begin voor verder onderzoek.

Door de hele route te volgen en samen alle opdrachtjes uit te voeren wordt niet alleen informatie verzamelt door de kleuters maar zoeken en vinden ze ook allerlei natuurlijke voorwerpen die nodig zijn om 'de smulsoep voor Oom Sigerius' te maken.

| Verjaardagsoep

Een goed eindresultaat leidt tot een sensationele beloning bij de kleuters. Naast de verworven wetenswaardigheden vullen de kleuters met de opgespoorde ingrediënten in het Kloosterbos en in de Kruidentuin zelf de historische gietijzeren soepketel in één van de museale Kloostervertrekken. Deze zal, zo wordt hen vertelt, 's avonds geruime tijd staan te pruttelen boven het haardvuur zodat de jarige oom Sigerius de volgende dag een overheerlijke verjaardagsoep voorgeschoteld krijgt.

2.2.2 Programma Individueel Publiek

| Verhalen- & doeboekje met materialen

De kleuters worden onder begeleiding van hun ouders/grootouders/verzorgers/volwassen begeleiders gedurende de openingstijden van MKTA begroet in de Kloosterreceptie.

Voorafgaande reservering is niet noodzakelijk, echter wel mogelijk en wenselijk.

Tegen een vergoeding, met een borgbetaling, voor gebruik van de materialen ontvangt de (groot)ouder het weersbestendige verhalen- en doeboekje onderverdeeld in activiteiten voor lente, zomer, herfst en winter.

De kleuters worden voorzien van een kaproen (schouderkapje) en een middeleeuws uitziend schoudertasje met inhoud.

De kleuters maken een sprong terug in de tijd maar beleven het verhaal in de huidige tijd.

Jacobus gaat naar zijn jarige oom Sigerius die in de Kloosterkeuken werkt. Als kadootje bedenkt Jacobus een verjaardags-soep te maken, een smul-soep! Samen met Bunch het vosje, gaat hij op zoek naar lekkere soepingrediënten. Het moet een hele grote pan soep worden want er wonen veel kruisheren in het Klooster en die komen allemaal op de verjaardag. Dus schakelt Jacobus de hulp in van de kleuters. Wat er in de grote soepketel komt...., ontdekken de kleuters samen met Jacobus en Bunch onderweg tijdens de wandelroute!

| Wandelroute

Startend in de Spiker, een bijgebouwtje nabij het Klooster, staan de kleuters 'oog in oog' met de hoofdpersonages afgebeeld op de educatieve schoolwandplaat. De (groot)ouder vertelt het verhaal aan de hand van het stripverhaal zichtbaar op diezelfde schoolwandplaat.

Middels de QR-code kan het sfeerfilmpje ter plaatse bekeken worden.

In het Kloosterbos wordt met houten routepaaltjes een bewegwijzering uitgezet.

Het ordeteken van de kruisheren vormt het herkenbare beeldmerk voor dit project.

De divers gekleurde 'kopjes' vormen de opdrachtplaatjes overeenkomstig het verhalen- & doeboekje.

De wandelroute is middels twee wandellussen in een 8-vorm uitgezet met een totale trajectlengte van 2,3 kilometer. Hierdoor kan de route na één lus uitgewerkt te hebben omwille van tijdsbestek, veranderende weersomstandigheden of om andere redenen onderbroken worden.

De kleuter bewandelt de route met een (groot)ouder vanaf De Spieker, het bijgebouw op de Kloosterenclave. Het individueel publiek kan de elementen uit de wandelroute naar wens in willekeurige volgorde oppakken en indien wenselijk in tegenovergestelde richting bewandelen. Het verhalen- & doeboekje voorziet in deze mogelijkheid door een unieke lay-out van het boekwerk en door gebruik van kleuren.

| Opdrachtjes

Bij ieder gekleurd routepaaltje voeren kleuters, hetzij individueel of met meerdere broertjes en zusjes, diverse opdrachtjes uit. Het verhaal, die door de (groot)ouder wordt voorgelezen, biedt aanvullende informatie. Door het bekijken van de vele realistisch vormgegeven illustraties kan de kleuter zich goed inleven in het verhaal. De materialen in het 'herderstasje' zijn gebruiksvoorwerpen en dienen de kleuter tot ondersteuning bij het uitvoeren van de opdrachtjes. De 'waarom-vraag' die kleuters herhaaldelijk stellen, is een natuurlijk begin voor verder onderzoek.

Door de hele route te volgen en samen alle opdrachtjes uit te voeren wordt niet alleen informatie verzameld door de kleuters maar zoeken en vinden ze ook allerlei natuurlijke voorwerpen die nodig zijn om 'de smulsoep voor Oom Sigerius' te maken.

| Verjaardagsoep

Een goed eindresultaat leidt tot een sensationele beloning bij de kleuters. Naast de verworven wetenswaardigheden vullen de kleuters met de opgespoorde ingrediënten in het Kloosterbos en in de Kruidentuin zelf de historische gietijzeren soepketel in één van de museale

Kloostervertrekken. Deze zal, zo wordt hen vertelt, 's avonds geruime tijd staan te pruttelen boven het haardvuur zodat de jarige oom Sigerius de volgende dag een overheerlijke verjaardagsoep voorgeschoteld krijgt.

2.3 Doelstelling

MKTA en SBB wensen de interesse bij kleuters, hun docent en (groot)ouders aan te wakkeren waardoor ze meer kennis en inzicht krijgen in het leven en werken in kloosters in de middeleeuwen en specifiek voor de Orde van het Heilig Kruis (kruisheren) in hun natuurlijke omgeving. Daarbij tevens het besef voor Cultureel *Groen* Erfgoed breder te bevorderen. Door, naast museale objecten en natuurlijke voorwerpen uit het Kloosterbos, ook het Klooster als één groot middeleeuws decor bij het project '*KanukjesPad*' te betrekken, creëren beide aanbieders voor de kleuters en volwassenen een educatieve ervaring gekoppeld aan een onvergetelijke belevenis.

Strategische doelstellingen

- 1.) Het project '*KanukjesPad*' laat kleuters en volwassenen kennis maken met informatie over het klooster en de natuur in het algemeen en de manier van zelfvoorzienend leven en werken van de kruisheren in het bijzonder. Binnen een authentiek decor, draagt het daarmee bij aan de kennis van en over cultureel *groen* erfgoed door de eeuwen heen.
- 2.) Gebaseerd op het project '*KanukjesPad*' gaan MKTA en SBB een sterkere band aan met de scholen uit de omgeving en verbreedt het zijn individuele publiek. MKTA en SBB willen met dit project een grote groep kleuters aantrekken en een langdurige samenwerking met de basisscholen uit de omgeving aangaan. Door een aanbod te creëren dat aansluit bij de diverse ontwikkelingsdoelen in het kader van de doorlopende leerlijnen en kerndoelen van kleuters, wordt een uniek lesprogramma geboden dat in opeenvolgende jaren door kleuterklassen kan worden bezocht.
- 3.) Met gebruikmaking van het project '*KanukjesPad*' gaan MKTA en SBB hun reguliere individuele publiek uitbreiden met nieuwe doelgroepen die belangstelling hebben voor het thema en de uitvoering van het project. Dit is niet alleen belangrijk vanuit het oogpunt van publieksbereik, maar ook om het verhaal van ons Cultureel *Groen* Erfgoed ook aan de allerjongsten en niet-kerkelijk publiek te kunnen vertellen.
- 4.) Met het project '*KanukjesPad*' beantwoorden MKTA en SBB tevens aan de wens van het huidige individuele publiek om te beleven en te ervaren. Maar ook om op multidisciplinaire manier kennis te verwerven binnen een museale context alsook van cultuurhistorische en natuurlijke elementen.
- 5.) Aan de hand van het bestaande project '*KanukjesPad*' zullen MKTA en SBB na een a twee jaar het internationale verhaal grensoverschrijdend presenteren in het Duitse onderwijs. Hierdoor trekken MKTA en SBB een grote groep kleuters aan en gaan samenwerken met diverse Kindergärten van de Grundschulen uit de omgeving.
- 6.) Dientengevolge creëren MKTA en SBB met het project '*KanukjesPad*' een duurzame samenwerking met onderwijsinstellingen uit Duitsland. Er is uitgebreid overleg met Duitse

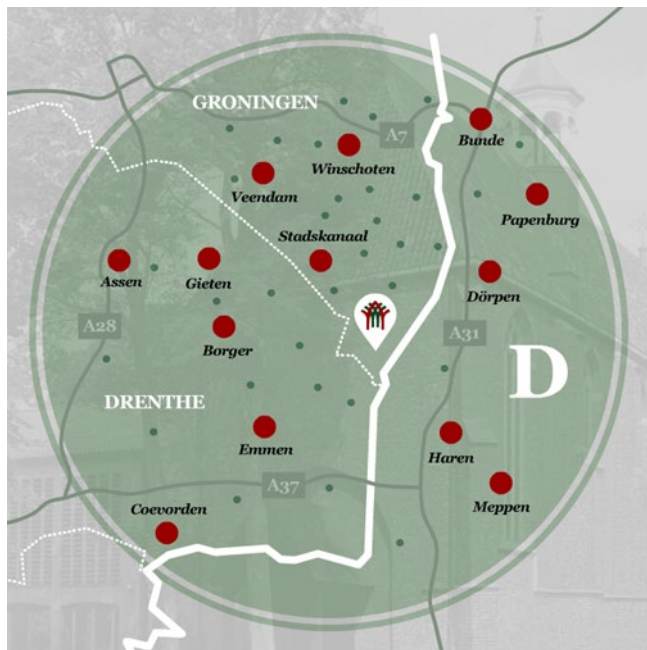
gemeenten uit de regio, zowel op overheids- als op onderwijsniveau om zo goed mogelijk te kunnen aansluiten bij het onderwijs aldaar.

7.) De (kleuter)scholen in Nederland en Duitsland worden al in de aanloop naar het project 'KanukjesPad' betrokken aan de hand van een informatiebijeenkomst.

2.4 Doelgroep

- Kleuters, 4 tot 6-jarige leerlingen uit groepen 1 en 2 basisonderwijs uit de regio, in eerste instantie uit Nederland en later uit Duitsland

Om het project 'KanukjesPad' onder de aandacht te brengen streven MKTA en SBB ernaar basisscholen (primair onderwijsgroepen 1 en 2) te bereiken in een radius van circa 30 minuten rijden rondom het Klooster en bos.

Voorts

- Gezinnen met kleuters uit de nabije omgeving
- Individueel publiek, met kleuters uit Nederland en Duitsland (toeristen)

2.5 Resultaat

- 1.) In het project 'KanukjesPad' worden immaterieel en materiaal cultureel erfgoed verbonden door het project te plaatsen in het middeleeuws decor van het klooster en het omliggende bos waardoor een unieke beleving voor kleuters ontstaat.
- 2.) Het project 'KanukjesPad' zorgt voor een vernieuwende interactieve presentatiemethode, waarbij de combinatie tussen gebouw en bos het vernieuwende is en specifiek bedoeld is

voor de kleuter als doelgroep.

- 3.) De sfeerfilm (ter presentatie op school of thuis voorafgaand) en de vele illustraties van het project '*KanukjesPad*' brengen het verhaal tot leven, temeer het geheel zich afspeelt te midden van één groot decor: het middeleeuwse Klooster en de directe natuurlijke omgeving.
- 4.) Het project '*KanukjesPad*' verleent de kleuter, al dan niet met een religieuze levensbeschouwing, een unieke ervaring door de wijze van presentatie en vormgeving.
- 5.) In gevolge het project '*KanukjesPad*' zal het bezoekersaantal uit onderwijsgroepen toenemen, zowel uit Nederland als uit Duitsland.
- 6.) Evengoed zal het project '*KanukjesPad*' het bezoekersaantal uit individueel publiek en gezinnen laten toenemen uit zowel Nederland als Duitsland.
- 7.) Het project '*KanukjesPad*' biedt de betrokkenen een bijzondere beleving waarbij de betrokkenheid van de kleuter groot zal zijn.
- 8.) In dit project '*KanukjesPad*' zijn kleuters en de 'waarom-vraag' onlosmakelijk met elkaar verbonden.
- 9.) Het project '*KanukjesPad*' laat de kleuter op een speelse manier kennis maken met het kloosterleven en de natuur corresponderend aan hun belevingswereld.
- 10.) Het project '*KanukjesPad*' houdt rekening met de spanningsboog van kleuters doordat veel afwisseling in het programma is verwerkt wat betreft 'praten', 'luisteren' en 'doen'.
- 11.) Het project '*KanukjesPad*' biedt de kleuters de omgeving met gebruik van alle zintuigen waar te nemen door te zien, horen, ruiken, proeven, voelen en te beleven.
- 12.) Het project '*KanukjesPad*' bevordert onderlinge interactie tussen kleuters en roept interactie op tussen kleuter en volwassenen.
- 13.) Het project '*KanukjesPad*' laat de kleuter kennis maken met het Cultureel (*Groen*) Erfgoed.
- 14.) Met het project '*KanukjesPad*' volgt de kleuter de leerlijnen, kerndoelen en de diverse ontwikkelingsdoelen (leerlijn en tussendoelen) voor de schoolgroepen 1 en 2, waarbij de kleuter aan de slag gaat met verschillende aspecten van rekenen (getallenherkenning), taal en het onderdeel de Wereld. Dit resulteert in een aanbod dat aansluit bij de ontwikkeling van een kleuter. Als een groeiproces dat elk kind op een eigen manier doorloopt en in een eigen tempo.
- 15.) Door de mogelijkheid van aanvullingen, aanpassingen en veranderingen in te bouwen blijft het project '*KanukjesPad*' jarenlang interessant voor het kleuteronderwijs en het individuele publiek aan weerszijden van de landgrens.

3. Projectonderdelen

Om de beoogde doelgroepen te bereiken en te bedienen bestaat het project '*KanukjesPad*' uit verschillende onderdelen; te weten een sfeerfilm, een wandelroute door het Ter Apeler Kloosterbos, een verhalen- & doeboekje, gebruiksvoorwerpen, museale objecten en een akkerveld met middeleeuwse gewassen.

MKTA draagt de zorg en is verantwoordelijk voor de culturele bezienswaardigheden en de daarbij behorende materialen. SBB is verantwoordelijk voor de kwaliteit en onderhoud van de wandelpaden, de bewegwijzering en akkerveld. Beide partijen dragen zorg voor behoud en beheer van de thema gerichte bouwconstructies.

3.1 Sfeerfilm

De twee minuten durende sfeerfilm wordt ingezet als 'teaser' in het project '*KanukjesPad*'. Het is bedoeld om de nieuwsgierigheid te prikkelen. De kleuters en begeleiders maken kennis met de hoofdpersonages; het jongentje Jacobus en Bunch, het vosje. Daarbij wordt inzicht verkregen in de thema's uit de verhaallijn. Zichtbaar gemaakt op de website van MKTA en SBB bestaat de mogelijkheid de sfeerfilm te downloaden als voorbereidende les op school bij de kleuters en ter introductie op het thuisfront bij het individuele publiek.

3.2 Wandelroute

In het project '*KanukjesPad*' wordt de route aangegeven door een bewegwijzering van houten palen voorzien van het kruissheren ordeteken als logo en voorzien van verschillende kleuren. De wandelroute is met gebruikmaking van twee lussen in een 8-vorm uitgezet en omvat een totale trajectlengte van 2,3 kilometer (zie bijlage a). Hierdoor kan de route na één lus uitgewerkt te hebben omwille van tijdsbestek, veranderende weersomstandigheden of om andere redenen onderbroken worden.

Een kleuterschoolgroep groter dan 20 kleuters splitst zich op in twee groepjes. Na de start, bewandelt ieder groepje de route vanaf de Spiker in tegenovergestelde richting. Individueel publiek kan de elementen uit de wandelroute oppakken en indien wenselijk in willekeurige volgorde de route bewandelen.

3.3 Verhaal met illustraties

Het verhalen- & doeboekje voorziet in het bewandelen van de route in willekeurige volgorde door een unieke lay-out van het boekwerk en door gebruik van kleuren. Deze vormgeving in het project '*KanukjesPad*' is kenmerkend in zowel de Nederlandse als de toekomstig Duitse versie. Het verhaal, dat door juf/meester of (groot)ouder wordt voorgelezen als begeleiders van de kleuters, biedt aanvullende informatie. Door het bekijken van de vele realistisch vormgegeven illustraties kan de kleuter zich goed inleven in het verhaal.

3.4 Gebruiksvoorwerpen

De materialen in het 'herderstasje' zijn gebruiksvoorwerpen en dienen de kleuters tot ondersteuning bij het uitvoeren van de opdrachtjes. In het kader van Living History, met gebruikmaking van het historisch ogend schoudertasje en een schouderkapje, de zogeheten kaproen, draagt het project '*KanukjesPad*' bij aan de uitbeelding van historische gebeurtenissen en de beleving van het kloosterleven. Na afloop dient het materiaal weer te worden ingeleverd

bij de Kloosterreceptie in MKTA De verantwoordelijkheid voor een correcte afhandeling hiervan wordt neergelegd bij de docenten en (groot)ouders.

3.5 Museaal

De planten en kruiden in de in pandig gelegen Kruidentuin behoren tot de museale collectie: Planten die kruiden opleveren voor in de keuken, geneeskracht hebben en geschikt zijn om verfstof te produceren. In het project *'KanukjesPad'* nemen de kleuters de omgeving waar met hun zintuigen: ze horen, zien, voelen, proeven en ruiken. Door de kruidengeur 'te vangen' leren ze hun zintuigen te gebruiken en te ontwikkelen.

3.6 Akkerveld

Het Klooster was in de tijd van de kruisheren zelfvoorzienend, want het had zijn eigen landbouw, veeteelt en werkplaatsen in de bijgebouwen. Om zoveel mogelijk in hun eigen levensonderhoud te voorzien. Een goede reden om gebruik te maken van de beschikbare diversiteit aan middeleeuwse gewassen om deze levenswijze als beleving te laten ervaren bij kleuters.

Ten gunste van het project *'KanukjesPad'* werd een akkerveld van circa een halve are aangelegd met een onderverdeling in vakken. In twee gelijke gedeelten opgesplitst met een pad middendoor. Gewassen als spelt, boekweit, haver, fleskalebas, snijbiet, groenlof en raapzaad worden ondermeer gebruikt, maar ook een bloemenmengsel en hop. Een omheining van wilgentenen werd gemaakt en de rand om het veldakker zal worden begrensd door gebruikmaking van een ril van takken.

Een groep vrijwilligers vanuit MKTA en SBB bewerken, zaaien, oogsten en onderhouden het akkerveld onder toezicht oog en coördinatie van SBB.

Wenselijk is toekomstig de geoogste producten als streekproduct onder de aandacht te brengen van consumenten.

3.7 Aanpak

De uitwerking van de verschillende onderdelen binnen het *'KanukjesPad'* project gebeurt door Anastasia namens MKTA en Anneke namens SBB in samenwerking met partners en experts en in overleg met partijen uit het onderwijs en museale instanties.

In deze samenwerking worden illustraties, verhaallijn, sfeerfilm ontwikkelt en worden routepaaltjes objecten en belefelementen ten gunste van het wandelpad vormgegeven.

In samenwerking met een tweetal kleuterjuffen en enkele kleuters van een school uit de nabije omgeving, worden diverse opdrachtjes op niveau en haalbaarheid getoetst.

De inhoud van het project is in handen van de projectgroep.

Scholen

Scholen dienen zich vroegtijdig aan te melden voor het project *'KanukjesPad'*, minimaal twee weken voorafgaand aan het bezoek. Een reservering bevestigt het bezoek en deelname aan het belevingsarrangement.

Ter ondersteuning van het educatieve programma ontvangt de betreffende docent van de kleuterklas informatie; een sfeerfilm ter introductie en voorbereiding die digitaal is te downloaden.

Het project 'KanukjesPad' is te beleven gedurende de dins-, woens- donder- en vrijdag tussen 09.00 en 15.00 uur waarbij een tijdspanne gehanteerd wordt van hooguit twee uur, exclusief de mogelijkheid tot een versnapering, cq pauze tussendoor.

Individueel publiek

Individueel publiek kan zich op een voor hen wenselijk tijdstip en gedurende de reguliere openingstijden van MKTA tot 15.00 uur melden in de Kloosterreceptie voor deelname tot maximaal 16.30 uur. Een borgsom van een nader te bepalen bedrag per gezin wordt gehanteerd ter garantie van het retourneren van de materialen die eigendom zijn van MKTA en SBB.

Voor overige individuele groepen gelden dezelfde voorwaarden als bij het onderwijs met dien verstande dat er eveneens een borgsom wordt gehanteerd die afhankelijk is van de groepsgrootte (aantal materialen en uitgegeven verhalen- en doeboekjes).

4. Projectorganisatie

4.1 Projectgroep

In het project 'KanukjesPad' stelt de projectgroep in samenspraak het arrangement voor kleuters en begeleidende docenten en (groot)ouders vast.

Afgevaardigden in de projectgroep zijn:

op alfabetische volgorde

Anastasia

vanderWerff-Podgórski

Erfgoed educatie projecten Museum Klooster Ter Apel

Ontwikkelaar onderwijsprogramma van het project -gedeelte Cultureel Erfgoed en Groen Erfgoed - . Ze is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de inhoud van het (onderwijs)programma conform historische feiten. Coördineert de samenwerking met de vrijwilligers erfgoed educatie, netwerken van scholen en samen met Anneke de netwerken van instanties en gemeenten. Stemt de gegevens af met de multimediamvormgever voor de sfeerfilm en met de illustrator & verhalenschrijfster voor de afbeeldingen en verhaal. Samen met Anneke bewaakt ze de planning en financiën en draagt zorg voor de monitoring en evaluatie van het gehele project.

Anneke Epping

Boswachter Publiek Staatsbosbeheer Westerwolde

Ontwikkelaar van het project - gedeelte Groen Erfgoed - wat betreft het akkerveld. Is verantwoordelijk voor het concept en onderhoud. Coördineert de samenwerking met de vrijwilligers aangaande het akkerveld, de netwerken inkoop gewassen.

Toevoegingen

Samen met Anastasia bewaakt ze de planning en financiën en draagt zorg voor de monitoring en evaluatie van het gehele project.

Per juni 2022 is het aanspreekpunt

Jelka Vale

Boswachter Publiek Staatsbosbeheer Westerwolde

4.2 Toezichthouder & opdrachtgever

- drs. Bram Verhave, *adviseur landschap en cultuurhistorie Staatsbosbeheer*
- drs. Margriet van Klinken, *directeur Museum Klooster Ter Apel*

4.3 Partners & Ondersteuning

De ondersteuning en advies in de diverse onderdelen van het project wordt geboden door:

- Bas Sijpkens, *grafisch vormgever*
- Cora Berends, *Multimediovormgever*
- Ellen Tierie, *Illustrator en verhalenschrijfster*
- Erik Luitjens, *Drukkerij Publicom*
- Johan Geerdink, *De Tuinen van Geerdink*
- Tom van Vliet, *Buro Kloeg*
- Natalie Kriek, *adviseur middeleeuwse gewassen*
- Nico Rookmaker, *adviseur middeleeuwse gewassen*
- Rineke Dijkstra, *natuurgeneeskundige*
- Siny Scholte Aalbes-Schomaker, *kleding*
- Samenwerking Basisschool Pork, *kleuters en juf*
- Werkgroep Akkerveld
- Werkgroep Erfgoed Educatie MKTA

Projectbeheersing

5.1 Inhoudelijke kwaliteit

Gedurende de ontwikkelingsfase van het project 'KanukjesPad' wordt het onderwijsprogramma voor de kleuters uitgewerkt. Door Anastasia en Anneke wordt nauw samengewerkt met Cora Berends, een professional multimediovormgever, Ellen Tierie, een deskundige illustrator en verhalenschrijfster. Van belang in de ontwikkeling van het lesprogramma is de ondersteuning van leden uit de werkgroep Erfgoed Educatie. Zowel in de ontwikkeling als de voorbereiding is eveneens een speciale rol weggelegd voor de kleuters en juffen van de pilotschool, de Samenwerking Basisschool Pork uit Ter Apel.

Wat betreft het akkerveld biedt de werkgroep Akkerveld Anneke ondersteuning in het planmatig bewerken van het veld, onderhoud in de ruimste zin van het woord: zaaien, bemesten o.a..

5.2 Monitoring & evaluatie

- monitoring middels enquêtes
- bespreken actuele zaken en voortgang

5.3 PR & Marketing

Bestaat uit

- Bereiken van scholen en individueel publiek voor afname (les)programma voor kleuters. (per mail en mondeling/telefonisch)
- Informatie verstrekken via media, herhaalde malen
- Rubriek toevoegen aan de website van MKTA (Erfgoed Educatie) en SBB
- Give-away

Het weggeven van give-aways maakt veel los bij uw ontvangers. Met name doordat de giveaway een leuke link legt met MKTA en SBB.

Ondermeer wordt aan scholen een aankondigingsposter met een afbeelding van het Klooster en omliggende bos overhandigd/uitgedeeld. Het artikel heeft een originele uitstraling doordat de kleuters 'door de kloostermuren heen kunnen kijken' waardoor diverse Kloostervertrekken zichtbaar worden gemaakt op hun functionaliteit. De beide hoofdpersonages spelen een rol in de korte omschrijving van wat er te zien valt op deze afbeeldingsposter. Op een zichtbare plaats uitgehangen in de schoolklas zullen de kleuters spelenderwijs kennis maken met de kloosterbeleving en de omliggende natuur.

Marketing

Assortiment in Kloosterwinkel tgv naamsbekendheid

5.4 Planning

Fase	Periode	Omschrijving
Ontwikkelingsfase	2022	Planvorming
Vorbereidingsfase	Eind 2022/begin 2023	Keuze maken voor bedrijven/leveranciers
		Definitieve projectplan en begroting opstellen
		Aanschrijven subsidieverstrekking, fondsen, sponsors
		Definitieve inhoudelijke verhaallijn uitschrijven
		Aanmaak sfeerfilm met kleuters en kleuterjuf van de pilotschool
		Aanschrijven en gesprek gemeente en scholen en contacten met PR-partners
		Aanmaak van verhalen- & doeboekjes en kleding/tasjes

		Vorbereidende werkzaamheden, veld en wandelpaden
		Plaatsing thema-objecten en routepaaltjes
		Pilot draaien met kleuterklas pilotschool
Uitvoeringsfase	Mei 2023	Start inschrijving project 'KanukjesPad', lesprogramma voor kleuterklassen voor lesprogramma 2023/2024
		Individuele gezinnen kunnen al starten
Evaluatiefase	Eind 2023	

Bijlagen

- A. Pr en communicatieplan
- B. Begroting en dekkingsplan
- C. Impressie verhalen- en doeboekje
- D. Beantwoorde vragen
- E. Routing

Bijlage A. Pr en communicatieplan Kanukjespad MKTA

Inleiding

Het Communicatieplan en de PR-activiteiten beschrijft de inspanningen die Stichting Museum Klooster Ter Apel zal verrichten om de resultaten van dit project onder de aandacht te brengen van een breed publiek. De naam en/of het logo van Leader zullen bij alle uitingen over het project worden getoond en genoemd.

Doorlopende communicatie MKTA

De doorlopende communicatie over het Museum Klooster bevat de onderstaande elementen.

Social Media

Doorlopend worden berichten geplaatst over allerhande activiteiten die in het Museum Klooster plaatsvinden. De belangrijkste kanalen op dit moment zijn Facebook, Twitter, LinkedIn en

Instagram. Gedurende het Kanukjespadproject zullen er meerdere berichten op de socials worden geplaatst waarbij Leader genoemd zal worden.

Persberichten

Free Publicity is een belangrijke pijler onder de communicatie van het Museum Klooster Ter Apel.

Tot dusverre is vooral publiciteit in de lokale, regionale en internationale (Duitse) pers. Dit

zal worden uitgebreid naar landelijke pers, waarbij ook Leader zal worden genoemd.

Website

De website www.kloosterterapel.nl wordt doorlopend bezocht door potentiële bezoekers en

ook doorlopend geactualiseerd. De totstandkoming en implementatie van dit project zullen

een belangrijk deel gaan vormen van de inhoud van de website waarbij Leader zal worden genoemd.

Advertenties

Enkele keren per jaar wordt gericht geadverteerd in recreatiebladen, regionale bladen en in

samenwerking met Toeristische informatie, het Museum Magazine en Marketing Groningen.

Doorverwijzing

Het museum werkt voor doorverwijzing samen met een aantal zeer belangrijke partners zoals

K&C (Kunst en Cultuur) Groningen, Erfgoedpartners, RUG, Stichting Middeleeuws Ter Apel. Het Kanukjespad is een belangrijk onderwerp, dat meegenomen wordt bij deze partners, waarbij ook Leader zal worden genoemd.

Jaarverslag en jaarrekening

Uiteraard zal het project en de bijdrage van Leader genoemd worden in de jaarstukken van MKTA.

Bijlage B. Begroting en dekkingsplan

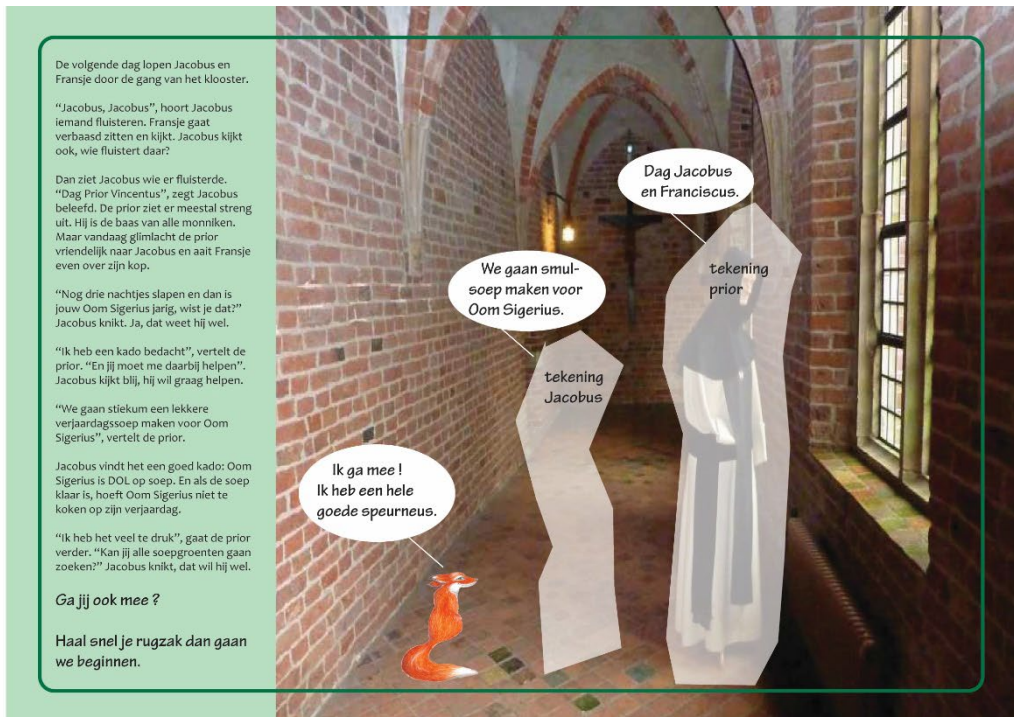
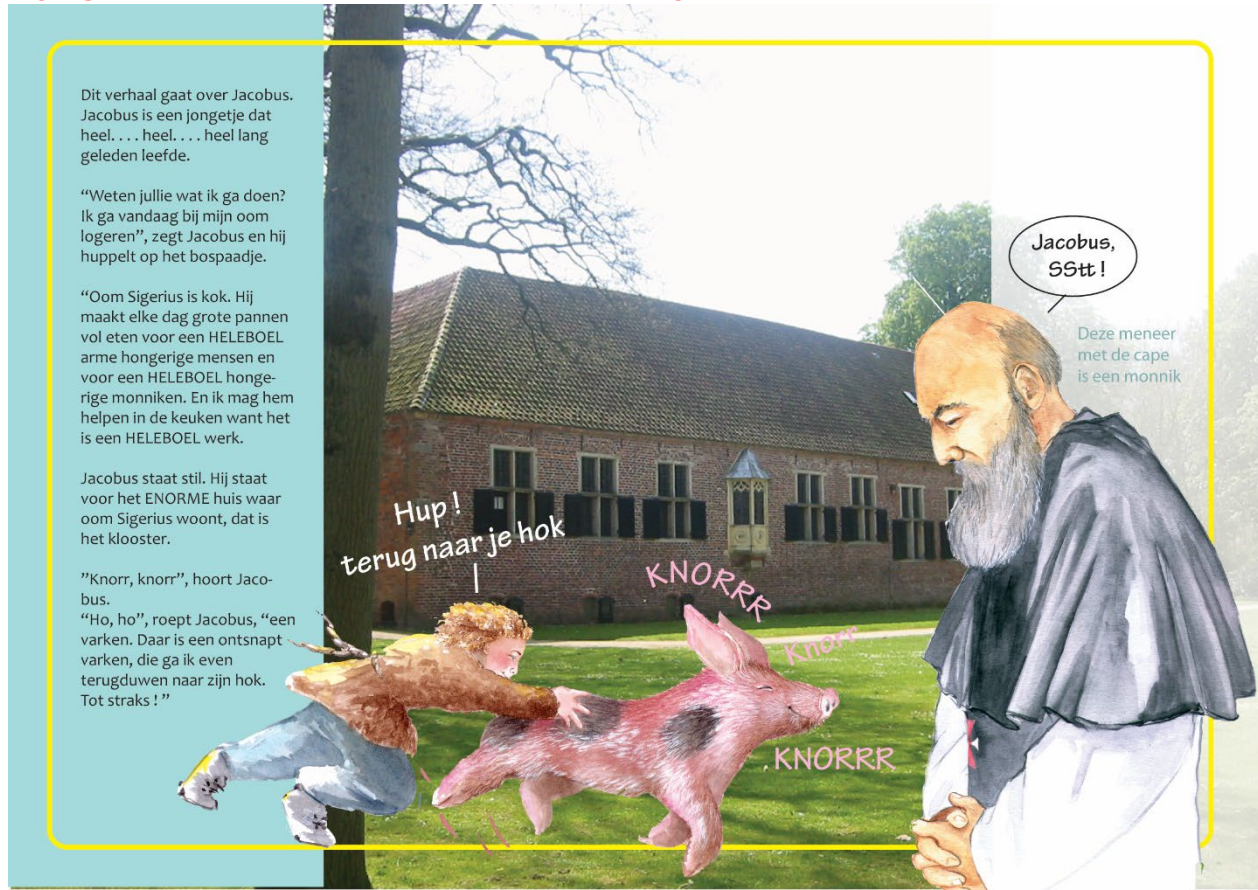
Begroting Kanukjespad zonder bruggen en halfverharding

Kosten			Incl. BTW	€
Ontwikkeling			Beleefelement nabij brug	6.000
			Molen en vijver object	6.000
			Sfeerfilm	6.000
			Drukwerk verhaallijn en boekje	8.000
			Realisatie route, route-elementen en akkerveld	2.950
			Uren totaal MKTA/SBB	22.350
Materialen	60 stuks		Kaproentjes en herderstasjes	1.000
	1		Schoolwandplaat Spieker	1.000
	1000		Give-aways	1.000
			Aanschaf materialen (zakjes, 13 knopentouw, soepketel, vlaggen e.d.)	1.000
	3		Kunstwerk/kloostermoppen atelier M.Blaak	950
PR			Opening	1.000
Totaal				57.250

Dekkingsplan

Uren MKTA	200		A € 21,00 incl. BTW	4.200
Uren PR medewerker MKTA	30		A € 45,00 incl. BTW	1.350
Uren SBB	200		A € 84,00 incl. BTW	16.800
Uren vrijwilligers Sbb en MKTA	250		PM	PM
Stichting herinrichting				4.000
Leader			40 % totaalbedrag	22.900
Stichting Buitenfonds SBB				8.000
Totaal				57.250

Bijlage C. Impressie verhalen- en doeboekje

Bijlage D. Beantwoorde vragen

Is er voldoende draagvlak en behoefte? Is er brede lokale en regionale maatschappelijke steun? Is er bij de doelgroep behoefte aan dit project?

Er is grote behoefte aan educatieve projecten en programma's voor de kleutergroepen. Museum Klooster Ter Apel krijgt erg veel vraag naar programma's voor de allerkleinsten. Die zijn er bijna niet.

- Is de continuïteit gewaarborgd?

Bevat het plan een borging voor beheer en onderhoud voor de komende 5 (verplichte) jaren en is er zicht op instandhouding na deze periode? Is er (indien van toepassing) een exploitatiebegroting die dit beeld ondersteunt?

Het Kanukjespad wordt onderdeel van de educatieve programma's van MKTA en SBB. Oftewel, het plan is geborgd is beide organisaties.

- Is het uitvoerbaar in financiële en organisatorische zin?

Is er sprake van voldoende eigen middelen of middelen van derden in het project, waardoor er voldoende cofinanciering is? Is er een sluitend dekkingplan? Is er bij de projectindieners voldoende expertise om in staat geacht te worden tot uitvoering over te gaan, afgaande op openbare informatie?

Het project is uitvoerbaar, zowel financieel als organisatorisch.

- Is het vernieuwend of onderscheidend?

Is het projectidee in de regio vernieuwend, is er sprake van een nieuwe aanpak, wordt iets voor de eerste maal georganiseerd of aangepakt? Onderscheidt het project zich ten opzichte van gelijkaardige initiatieven of is het meer een reguliere activiteit?

Het project is zeer vernieuwend, daar er in de hele omgeving bijna geen educatieve programma's voor de jongste kinderen zijn.

- Is het integraal?

Heeft het project meerdere doelgroepen en/of dient het meerdere belangen? Hoe groot is het bereik van het project in relatie tot de gevraagde subsidie?

Het project is bedoeld voor de allerjongste kinderen in het onderwijs, maar is ook zeer geschikt voor individuele gezinnen met jonge kinderen. Zowel het onderwijs, als lokale bevolking, als toeristen kunnen deze bijzondere route gaan doen.

- Heeft het project een voorbeeldfunctie?

Kan het project worden gezien als een voorbeeldproject voor anderen binnen of buiten de regio? Wordt er voorlichting/uitleg gepleegd? Is er zicht op spin-off en op een vervolg? Zijn er overdraagbare resultaten die elders toepasbaar zijn?

Als het project eenmaal draait en het eerste jaar is geëvalueerd, zal het project ook met Duitse scholen worden uitgevoerd.

- Hoe groot is de mate van samenwerking?

Wordt er of is er potentie om samen te werken met andere partijen in de regio? Worden er producten afgenomen van of afgezet bij ondernemers in de regio? Is er sprake van de inzet van vrijwilligers?

Het project wordt uitgevoerd met veel verschillende partijen, zowel scholen als ondernemers en er worden veel vrijwilligers ingezet, zowel bij de totstandkoming van de route, als het onderhoud, als de uitvoering van de educatieve programma's.

- Is het project bottom-up?

Is het project van een particuliere initiatiefnemer of van een gemeente, vereniging, stichting of adviesraad, onderneming of iets gelijkaardigs? Bij nee voldoet het project niet aan het instapcriterium van het bottom-up principe en zal het worden afgewezen.

Het project is initiatief van de Stichting Museum Klooster Ter Apel, Stichting Herinrichting Kloosterenclave Ter Apel en Staatsbosbeheer naar aanleiding van vraag uit het basisonderwijs.